

1871

նույն ժամանակ կորսնցնելու, որով կը գնալ ըստ իր ցանկերի երկուքը սուր և շատ անհասկալիորէն նմանօրինակ չլուրերով մանաւանդ որ, բիւրակահոն բազմաթիւ ճեմար՝ վնասակար զհետանք յառաջ չեն բնաւ: Վերոյիշեալ ներկիւնը զորոմովեք եղանակէն վնաս պատճառելու թիւնք կը տրուին վաճառատունէն: Գիները յոյժ գոհացողիչ են:

Շատ գնողներու համար 20 0\0 զեկը զեկը:

ԲՈՂԱՆՈՒՄ

Գ Ի Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք

Քննաչորջուրիւն և մարդաստղագնութիւն՝ դա

၁၆၆ မုတ္တမ္မာ၊ [၁၆၆၆]

[illegible]

Քառասուն եւ յը Գ

Ի մանուկ տիպից հետեւ՝ Այս անգամ
բռնակի մէջ յարձակ էր թէ վայրէջան
գաղանքի վրայ յարձակ էր իւր անկողն
նոյն վրայ և ինք ելած էր զայն բա
պաններէ համար։ Այդ մարդ իմա
ցականութեան կողմէ յոյժ տկար է
և իբրեւ քիչ մը խենթ վրէժախառէ
իւր մերձակայներէն։ Գնալը թուեա
լարձակութեամբ թիւադարձ էին զինք
նորիշ անգամներ բունագործել իւ
րալը, իւր կմնը, իւր եղբայրը, Կոստա
րանի նախագահն անպարտ արձակեա
լայդ դժբաղդը՝ անգլիտորէն գործա

Նմանորակին դեպքեր հազուադեպ
են. կը յիշուի Պէնանա Շրուէնցիկ ան
հուն՝ մէկը՝ որ սովորապէս ճիւղադի մը գէ-
տնէն յռաշնանը երազելով, զար-
կուէ աստիճանայէ պայծառ իւր կինը։
Երկրասարդ մը, նոյնգունակ ան-
գեանակն, հրացանի հարուածով մ-
սպաննեց զկէս հայր՝ որ բունն էր
կը շնչէր գուրորդ։
Այլ, օք կամօրեւով լծէ գոյլ մը կո-
նըր քով, դանախի հարուածով մը վախ-
ճան տուաւ կենաց բարեկամին՝ որ ան-
ընթին բնիկմանսէս էր։
Պրիան Շտուէլ ամէնընտր Ռոպոպո-
նակն ինչպէս լինէ մէկ՝ զոր ամենամուր-
հապալու թարգմանած է մեր բարձր
հմտու ուսուցիչ Վսեմ։ Յալոր պէ-
տանաւանն է, իր յիշատակի մաքր-

և հետ սպաններ

Նոյն գրքի մէջ կը պատմուի հետեւ.

Տր փանահայրք, եր

նեկին մէջ մննչեւ կէտ գոյերը բնութեցը
մամբը դրաղեւէ էր, յանկարծ տեսա
որ վանական մը, քնաչքով թեան են
թակայ, դանակի ձևուք, աչքերը բա
ն աշտար, ներս տուաւ, վնասուց մայ
կողինք և անոր մէջ պտուկող մարմինը
և շօշափելով գտաւ այն տեղ՝ ուր կը
դանտուի հաւանականօրէն սիրտը, և ե

Լ. 19. Լ. 51

կողմէն ծախելու և միայն կողմէն ելույթ
Մենք դիմում կ'ընենք, հարապատասխան
չէ եւրոյ՝ պարտք հանգստանալու պէտք
կ'ունենալ և առաջին անգամից մի
մասնագործական

ափեիտւ, զգուշտւ

[illegible]

մահաւան պատճ
կէր արարէ : եւ

հարկ զձեզ ուղարկեմ
ամառը, ես ալ ըր-
մ'ալ արիւն-քրտ

ሀ. ም. ከ ምዕራባ አፍሪካ

Լսոր վրայ վանա
լուծիւնը վանա
Թեպէ կը լսէ ու
Հայրը՝ առանց որ
կը պատուիրէ մ

21/2 4/5 1/2 1/2 1/2

*
 * *
 Է մեղ արդէն
 ծնունդ առած է
 յայնայ ափին
 մէջ: Անցեալ
 Տաթոր Զամա
 Լեւորութեան

ետքը, այլ եւս տշխոյժ եմ. ամէն բա
 նով կրնամ զբաղիլ լատութիւն մը չէ
 որ կ'իջամ, այլ կենաց նարդ ամ մը
 Հաների զգայում մը չեմ վնասե
 կր փնտաւմ բուն մը՝ որուն պէտք ու
 ինչն է, Հոգս չէ որ մարմին ըլլայ, ասե
 ինձ այլ ինչ, ինչ որ ուզէք, դո՛ւս առ
 եմ, դո՛ւս որ կր փախիլ լինեն:

«Այն ժամանակ՝ յորում ամենէն
զատ առի մարդիկը, 1883 յունիսէն հոկ-
տեմբերն էր. Կիւղազ-ըրծը ինձ կուտար
մարդիկնա կանոնաւորապէս, բնա չէի
վարկարար թէ պիտի պակտէր ինձ այն-
ն, յօր քիւ կ'առնէի, անոր համար ա-
նելի ջղային, առելի գողութիւն եմ.

վերադառնալու քննարկում, իմանալով, չափազանց
հեշտաբանաբար այս. հիմա աշխուժություն
ունենում. Անգլանդի մեջ այնպիսի շատ բերե-
րեմ որ ինքեր մարեր եմ, յետոյ վեր-
ադառնալու եղանակներ, Բայց սովորական
քաղաքականության բան մի չեմ բնոր-
ոշում. Ինչպես ասաց իմեմէն հատ մ'ընեմ,
հասցիստ կը քննադատ. Եթէ ոչ, աշ-
խարհի մի քանի բաներ կը տեսնուի, կը լա-
սանամ, ճիշտը կը գտնեմ վրաս. Մտքեմ
ունենում չեմ կրնար ածուցել թէ պիտի
հաջնեմ մտքիմ. բնաւ չեմ կրնար թո-
ւալու. Անգլամ մը, իրագործացում իման-
ալուն, ասեցի կտրուկի, ուրիշ մը չու-
նեմ. կարելի կտրուկիս սուր ծայրը արթն-
ալովնեմ, ծակ մը բացի, այդ ծակէն

կարգաւ ասեղիս բռնեմ ծայրը խա-
նայով նորէն բնդեղեղիս մոյփոխնը
մեջէն զերէն մինչեւ որ Գարդէն նոր
ստեղծնը ստացայ: Մարֆինը չափ ու-
նեղ է քան զիս: Ղախարբել ուղեցնե՛
լոյց յաղմկեղեցայ: Մըրճեմէն զո՛րում-
նայ ահա՛նք վրձակ մը կ'ունենամ, ես
ննէ կը վախճամ: Երեկ զիս աղաչեցիք
բնէն շէնէն, ես ալ չըրի: Բայց, գի-
տերին, չափազանցց ջուրը մը պաշարե-
լիս զբրինքով անկողնայ մէջ մը դա-
նարուելի, հազիւ չունէ կ'ունենի: Ամա-
նինս խղճաց, ասեղով մը ծակեց, բայց

Դժբախտաբար, երկիրորդ մ'ալ սրնդեցի,
 Զքնատեղ, բայց հանձնարտեսայ, Մի
 Դառնառատ սիրտս իր խառնուհեր և գլուխս
 Բառաստիկ կը ցուէր: Անհնար եղաւ ինձ
 Երկապտեղ ձեր այցելութեան, չընէ՛ւ մ'ը-
 խի Դեռ Զնազդիս չեմ, իրիկունն
 Բռնակալութիւնը կտոր կտոր բըռա զեռս:
 Եկապէս ձ Տիրին Ժ. . . Իւր պատճ-
 արութիւնը՝ որ քաջ ծանօթացուց զինք,

այսպիսով հարկ է նշել, որ «Արհեստագործական» հեղինակին համար ընտիր նիւթը չի մատակարարել այս տարօրինակ պատմութիւն:

ՏԱՆԱԶԱՆՔ

ՁԱՆԱԶԱՆՔ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀՆԴԴԱՍՏԱՆ

Լաֆոր, Ենդեմեքեր
Հնդ կառաւարի մէջ
Երկրորդ ուղեւորութիւն
Ղանդուտ, Կամար թէ

այն բաղկացող նահանգները զո՞ւնէ այն-
պէս խորին տարբերութիւններ ունին իրա-
նէ, որքան տարբերութիւնայն որ կ'որոշուի
բնիւո եւրոպական երկիրներ. կլիմայից ա-
նէ տեսաւոր կայ չուն, բռնեռային ցարեւ-
ին տեսաւոր միշտէ բարդ խառնուիլ ինքն
աստորագրածն. ամենէն այսպէս ճշգրտ
զ տեսնուին չուն, բռնեռայ միշտ սեւ մորթ
ւենեցող ցեղերէն սրեւաւ պէտէ այն ցե-
ւին, որոյ զայիւ չ'ըրտուի Ներպատեաց
այնչէն. Նրբէ գոյրոր զմատաքն լեզուներէ
ուելի կը խառնուին չուն, եւ ամենէն այսպէս
աւանանք կ'ըրգը կը գործուին, սխաւալայն
զգայականներէ ոտ չեն ձաղուին ոտ եւ է ատա

աժտութիւն և որը չեն կապողներ սեղան
ը և է առտուծոյ, ոչ իսկ անծանօթ աս-
տուծոյն, մինչեւ այն ազանդներն որոց
անդէնը ճշարտութ լէդոն մը կը կազմէ-
ն Սիյր ամեն այլադաժնութեանց հաւա-
քարի ցրադաժնութիւնը և ներկայէ ճար-
արապետութիւնն և, արդեամբ, չկայ

հրկալան ոճն իսկ, ինչպե՞ս չկայ եւրոպա-
նան : Քանի մը նաճանգաց ոճերուն միջե-
ղա՞ծ ալլաղանութիւնք ա՛յնչափ մեծ են,
նչափ մեծ են ա՛յն տարբերութիւնք, ու
գործը գոթական ոճը կ'որոշուի իւր նա-
սորդ ու յովորդ ոճերէն :
Իրտամբ ըստած է թէ, քարի վրայ

բաժան էին առկնդ օրացած գրութիւն չէ
 դրած: Հնդկ կառնտոնի օրաժողովիւն ըստ
 արդի յտառօրեցն գծուած է յիշատակարար
 ճանց վրայ: Աստեղ, զ ժբալդդ աքար կ'եղմա
 ինքն առնչանդ ուրժիկն արաղորէ լեճամբ մը: Ե
 ճնդլօղիւրդ րիշին առնդղրէ Է, և երբ որ
 Էճ Է մեճեան մը դառուի՝ շինուելիք ճանա
 րաբէ մը մտա, կ'արձարկալոց, օրեւը,
 արիւրի իսկոյն կ'որսմանն քանի իշնբլու
 արձարձառին չեղքեւ, Էրթմալ ալմաջնելու

հարկ թափել ու գրավիթավորել. և երեւորն
 Ի տառ՝առեիկ տալաւորութեամբ ածեցաւ ի
 Կարպ ճամբայ զի Զնախօսն մե պատամն
 Ինչ ձեհնաւ այցելելու համար, հոն հա
 ճեցաւ ճոճ առնել նոցի մեհնաւն աւաղորդաբէս
 Ի ներքու ճիւղ հոռնէ : Վերբերու զի, մնաց
 Ի երկրոր ճամբաւութիւն մը պիտի ընէի
 Երբեքիցիւր համար Զնախօսութիւն ինչ կտամ
 Ինչ ձեհնաւ ուր շատ երկրոր մեջ յիշաւ
 Ի պարկաւառ զիւրաճած մը
 Ինչիկէն պահաւա յայտնել ինչ թիւ, վերջի
 Եղաւ նոյն մեհնաւն հատախտորը եղած
 Ի երկրագործի մը մեծաւոր : ճամբու մը սա
 ղիկն յատակելու համար :

Աղբիւրիցով ճիւղաւորապէս մտալով բար
 անաղբութիւն չկարողաւորացնալ նկատմամբ,
 Երբեմնակի երեւոյթի մ'առնի : Լինի յիշատա
 ւորապէս իսկապէս անաղբաւ մը հնախօսն

[illegible]

խիշի առիթն ասեղեկ երեւցաւ թէ ինձ աշարհի մէջ, քան չիմուած մ'որք միայնն լիտակ բարեքի կուտեցուած է, և ժամանակակից նախապաշարներն յոյժ ծանօնելիս պէջաւ թէ ըլլան, քանի որ Եւրոպայի ընտանիքն չը գտնուիր ճարտարապետ մը վարձած լինի զեմանակ յայդ նիւտապարհին: Վերեւ զիսկե կուտակ կուտակի թէ զգալական զվարճող քաղաքներէ անձաբն ուրի առանձինն մէ ճարտարապետան: Անկէտապառի ճարտարապետութիւնն նեւեկին անմահն է Այլիք քաղաքի ճարտարապետութիւնն, և Լաթօր քաղաքին տակէ խորհրդապոյնն է: Այս վերջին քաղաքին մէջ, պարսկական ապշեցուցիչն յետան կուգայ մէն մի քաղաքի խիշիք և տուէջ յամախ կը տեսնուին հոն ծննդաւն երկրներէ խեղճներ, որք ժ բացառապէս կը պատահին Տեհիլ բաշարին մէջ, և որոց ընդհանուր երեսունը կտրի միայն Լաթօրի մտակար քաղաքաց, նման Արիթիօր քաղաքին: Լաթօրի մէջ նոյնպէս կը տեսնուի որպէս ապշեցուցիչ ինքը, ինչպէս թէ յայտաբերուի չափով: քան պարսկական ապշեցուցիչն: Հոն, առաջին անգամ ըլլաւ Հնդկաստանին մէջ, պատահեցայ չիտուանք որ, Իբրեւ գործ, համարման էին ինքեք չիտուածոց:

Իգնատիոսը չէ կրկին սահմանվել իջե
լու հետևից հայտնված տարբեր, որով կազմակերպե
րած է Մեկնության կրթական ճարտու
թյան հետևությունները: Այս պարբերությունը
ուսանողականության լինելով, չկրկին տե
ղ գտնել աստատոր: Լուսին, մեկ կողմ
կողմ սկզբնական ծաղկման խնդիրը, ես
որով բազմակողմանի ճարտարություն լին
ելու, բարձր կամ Միջին, ես չտեսնող գե
ղեկ պնդման հայտնաբեր, որպես Մեծն Մոն
թերի ուղղության է ճշգրիտ զարգացել մեծ
կրկին, իրենց տեսությանը: Պատշաճ շար
քաշող կամովը ճարտար կրթության թերթի
նշանակությունը տեսող մ'ուրեք, է կնք որ
մանակալն, իշխանության մեծացած էր, իսկ
այդ իր պատկերացման զարթ, ըստ որում
կրկին ճարտարական է գեղեկ պատշաճ
մասը կրկին էր ներդրում:

Սյւն մարմարեայ հնգապատր տաճին՝ ուր
արձանադրեալ է... « Եկէ՛ք երկրի վրայ
տեղ եւ զրաւանդ, հոս է, հոս է »
լորտու զր գաւառ արձանանդեալ՝ զոր ոտ
իմէ Փաղկերիկէ բազմաթիւր միկոննե-
աբէջեղով զհասնառած էր, արձանի եւ
հաճախեցին Սյւյ Մովսիկներ, զոր յա-
նէ իւր ինքնակալ իմէ իրեն բարբառեց
զ, զիտիկն սակայն իրենց մէջ գտնել
ստորագրեալներ, զոր հաւատառեա իւ-
րացն վրտի ընծայէին արձանաւորներ
այսպիսուն Հռոմէի առաջին մրցանա-
ն էր։ Երբ մայր տնամէ ի՛նչ, աշխարհի մը
մէջ հասրի կիսմ այլ պայտիկն ամե-
գեղեցիկ տեսելու տապալան իրձանե-
ն են, զինտրայ յառուկ հիւղեր ու-
ռունը կառուցանելու համար, զորս կա-
նէ իր կանգնել քանի իմ չարիւր զորս ե-
րբ հնուռու, յայնմ առ հարկ կ'ըլլայ
իմէ իմէ անհայտին անջնայուն մը կայ
նոյապայց ռմանց եւ Արեւելեայց արուեստ
նոյապայցն ուղարկան մը։

Տարալոյս չկայ թէ հերոզապին յաղ-
 օծ է Մովսիսեան, իւս անոնց հետաքե-
 րուած փառապաշտ իշխանութիւնը քը-
 նացած է օսկայի, գրգռեալ համար-
 ան ոյազեղանք մէջ, իշխանաական դիւ-
 թիւիւք յայժ քիթիւ, իշխ Ի ունին
 Նիւտիւնայ աքառեան, որպէս է փայ-
 ւռ մնալով փայլ գործեալ աքառաջը
 է շնդխատանք մէջ անխնայ վիճակի մէջ
 որովհետ է ներկայական ազդեցութիւն
 իշխան հոս, այլ սապան հետի է ամբող-

Ամբաստանի մէջ տեսայ գործաւորները, օրհան 15 տա տառալով, կը քան- լինէր փայտն աշխարհ կապարեմեանէն զոր չէն կրցած գերադասեցէ մեր ամե- յաւաստոր փարկեցէ գործաւորը, եւ երբ հարտոր ոմն չարտաւ ուղչ մեկնան մը մեծաւորեցա՛նք մայ, բնաւ երբեք չը չուարիր տարարայեանէ գտնուել։

Ինչե՛լարի նորիսկան լինի շրջապէսը, Այ- ի ժամ, ուր այցեւեցէ, յայտ բազումբէիւ ետաներէ կան, որոց շարքը նորակա- ռը, դաշնեղի գործի եւն Ուլչեւ աւելի տարա՛լի է քան այդ. հարաւորէ փարկը- ը, այսպէս շրջապատւաւ մեկնաներէ։

Մայեր պաշտուար, ամեն ճեղքից փեւռուի ամենէն հեւաւոր կողմերէն ե- ռ, բոլորովին կը մեկնանան իրենց հա- ճարեմներէն, եւ կը լողանան այս նուի- տան լաւտի մը։

Հարկոր մերը հեռուն կը յղան անշա- մ։

կոլորովիւաներ, որք բնիկներու
առաջ գլուռմներէն աշարակ եղած, շատ
նախաճառք արձնաւ, եւս կը շտապ
դիտարկով այդ անասորսն, ու իրենց
եկի՝ ժառիրները դիտարկեալն, կը իջը-
ն: Նուիրական լճին կոլորովիւաներու
դն է ստելի սեղել լախիկ բնիկը: այլ
այն իսկոյնս բնիկներէսցս մանաւաճայ
բանիկէն է որ մերթ մերթ իջը յաւ-
ն յալովաւորէր անոնցն՝ մին իւր սրուն-
ն, եւ զայն ընդ քարը տանիլ յանդ-որորու
բան առանց տարիւն իր կուտարուիլ,
կետալ ըստած բանն ի ձեղիկս յոյժ
շատ արժէք ունեցող տարր մը կարեւոր,
վիսիտ արկածաւորու շատ մեծ վրէժա-
միւն շքնմայուել: Եւ սակայն չարկ է
ստեն մարդ տարլի, կ'սկսեր ինձ այս նը-
մանով ձեղիկ մը՝ բողբոջէն պիկիտիս-
ան շամսիկերսովեկեամբ մը:

ՏՈՒԹ. ՆՈՒՍԹԱՎ. Լ.Ճ ՊՅՈ

(Թ.Խ.)

